

nemara Finžgar ni bil nikoli — a s Finžgarjem-prozaistom, na višini, kakršni je zdaj, se jih pri nas ne more veliko kosati. Hodi stara pota zdravega realizma, a je privzel tudi od modernih, kar imajo res dobrega, umetniškega. Velik je kot psiholog in kot plastik. Njegov slog je krepek — moška sila je v njem — in bogat.

Iz prijateljskega občevanja ž njim vemo, da ima Finžgar še mnogo velikih osnov. Naj jih srečno izvrši v čast slovenskemu leposlovju!

Pomladne razstave dunajske „Secesije“

so se udeležili letos tudi trije Slovenci: Jakopič, Grohar in Jama. Poleg njih so razstavili svoja dela Poljaki: Mehoffer, Axentowicz, Wyczolkowski, Wyspianski i. dr.

Češki komorni kvartet iz Prage: Jiří Herold, Bohumil Brož, Oldřich Vávra in Maks Škvor je koncertiral v Ljubljani dne 17. marca. Igral je Smetanov komorni kvartet „Iz mojega življenja“ (E-mol) in Dvořákov komorni kvartet v As-dur (op. 105). Primarij kvarteta g. Herold je nastopil z briljantno fantazijo Wieniawskega na motivih Gounodove opere „Faust“. Gdčna Mira Dev je pela več ljubkih solospjevov.

Dr. Milivoj Šrepel. Vseučiliški profesor doktor Milivoj Šrepelj, katerega ime je znano tudi med Slovenci, je umrl dne 24. februarja v Zagrebu, šele v 43. letu svoje starosti. Kot vsestransko naobražen Slovan se je sicer marljivo bavil s književnostjo vseh Slovanov, a najbližja poleg materine knjige mu je bila vsekdar slovenska. — Zapustil je neprimerno mnogo književnega blaga stalne, velike cene. V mladosti je bil nežen pesnik, pozneje je pisal kritike, v „Matici“ je izdajal „Slike iz svjetske književnosti“, napisal celo vrsto študij in primer o ruskih, poljskih in čeških književnih prvakih. Zadnji čas je pripravljaval „Ilirsko antologijo“. Največ je koristil svojemu narodu z resnim delom v „Akademiji“ in „Matici Hrvatski“ ter kot profesor na mladem krvaškem vseučilišču.

Jan Klecanda, marljivi češki pisatelj in časnikar, je obhajal 5. sušca svojo petdesetletnico. Rojen je bil 5. sušca l. 1855. v Pragi, kjer je dovršil realko in začel študirati tehniko, a vojaška služba je pretrgala njegove študije. Ko je bil prost vojaščine, je postal učitelj na Smihovu, pozneje v Pragi in nazadnje v Toplicah, kjer je razvil organizatorsko delavnost za češke manjšine. L. 1887. je zapustil učiteljsko službo in ustanovil tednik „Vyšehrad“ z zabavno prilogo „Svatvečer“, katerega je izšlo 11 letnikov. Že na realki je pisal pod raznimi psevdonimi v liste „Humoristické Listy“, „Paleček“, „Obrazy života“ in dr. Nekatere njegove povesti, natisnjene v Knappovih „Besedách mládeže“

so bile priporočene za šolske knjižnice. Izdal je roman „Bludičky“, vojaške sličice „Na bojišti“, novele „Vsědňní příběhy“, „Vojáci v míru“, „Hrdinové malých románů“ itd. Vsi njegovi duševni proizvodi se odlikujejo po zdravem realizmu in izbornem risanju junakov.

Jan Spáčil - Žeranovský. V Šternberku na Moravskem je 9. jan. umrl po težki bolezni J. Spáčil. Umrl je v hiši trpljenja za zamreženim oknom v zavodu za blaznike. Smrt je bila torej za tega nadarjenega in marljivega pesnika in časnikarja le dobrot. J. Spáčil je bil mož konservativnega, idealnega mišljenja, nadarjen pesnik in spreten prelagatelj češke pesniške tvorbe v nemščino in francoske v češčino. Lepa književnost je bila njegov življ. Nemirno časnikarsko delovanje mu ni ugajalo; hrepenel je zmirom po Pragi, kjer bi mogel urejevati književni in umetniški oddelek v kakem velikem praškem dnevniku. Svojega ideala ni dosegel. Spáčil je bil rojen 26. januarja l. 1857. v Žešovu pri Prostějovu, študiral je gimnazijo v Olomucu in potem se je posvetil časnikarskemu poklicu. Začel je v „Našinců“ in je potem urejeval „Kutnohorské Listy“, „Divadelní Listy“, „Politik“, „Čeča“, „Hlas“ in „Ratibor“. Njegovi književni plodi so bili objavljeni v raznih časopisih. Samostalno je izdal nekatere pesni in prevode, zlasti prevod Heredijevih „Trofej“ in nemški prevod pesni „Vittoria Colonna“ od I. Vrchlickega. S posebno ljubeznijo je negoval hanaško narečje, v katerem je izdal sličice „Samó tilho“, katerih nadaljevanje je imelo iziti pod naslovom „Plke a štriche“. V kratkem izide zbirka njegovih pesni „Výše a propasti“.

Ferdinand Schulz. Češki pisatelj Ferd. Schulz je obhajal 17. jan. t.l. sedemdesetletnico svojega rojstva, a že 16. februarja ga je vzela neizprosna smrt. Rojen je bil l. 1835. v Ronovu pri Čáslavi in je zadnjo dobo preživel v Pragi kot vpokojen profesor Češkoslovske trgovske akademije. Schulz je že v šestdesetih letih zaslovel kot spreten leposlovec, kritik in stilist. Urejeval je „Osvěto“, prilogo „Národních Listů“ pod naslovom „Literární Listy“ in „Český obzor literární“. Njegovo literarno delovanje je zelo obsežno. Pisal je zgodovinske povesti in povesti iz sodobnega socialnega življenja. Posebno priljubljene so njegove povesti iz življenja čeških plemenitašev. Od l. 1884.—1898. je Schulz urejeval tednik „Zlatá Praha“. V „Matici lidu“ so izšle njegove zgodovinske razprave za ljudstvo „Jiří z Poděbrad“ in „Čeští vystěhovalci“; v tisti knjižnici je izšel tudi obširen življenjepis Jungmanna izpod Schulzovega peresa. Žal, da moramo nekatere povesti Schulzeve s katoliškega stališča obsoditi, na pr. zgodovinsko povest „Doktor Johánek“, ki je pravzaprav pamflet na sv. Janeza Nepomučana, in povest „Česká Magdalena“.

Petdesetletnica Františka Kvapila. 16. februarja je obhajal petdesetletnico po rojstvu tajnik češkega muzeja v Pragi, znani slavofil in pisatelj Fr. Kvapil. Kvapil je že od mladosti imel posebno

ljubezen do Slovanstva in slovanske umetnosti. To ljubezen zapazi bravec v celem Kvapilovem literarnem življenju, v njegovih prevedenih in izvornih delih. Že kot dijak je pod psevdonimom prevel nekoliko poljskih spisov; kot dijak se je učil tudi hrvaškega, srbskega in slovenskega jezika ter iz njih prevajal. L. 1879. je šel v Pariz, kjer je občeval le s Poljaki. V Parizu je Kvapil končal izbrane prevode iz Krasiškega in se je vrnil v Prago kot zaveden in navdušen polonofil. Od tistega časa je zasledoval vse, kar je bilo značilnega za Poljake in za Čehe, poučeval je Poljake o Čehih in Čehe o Poljakih s kritičnimi in esayističnimi članki. Najprej je za Čehe prevel celega Krasiškega, Asnyka in potem podajal v čeških časopisih najboljše duševne proizvode Mickiewicza, Grabowskega, Konopnicke, Kraszewskega, Ujejskega itd. Tudi iz ruskih pesnikov je marsikaj prevel v češčino. A Kvapil ni samo prevajal, ampak je pisal tudi literarne študije in spomine, katere je objavil v raznih čeških listih in zbral dozdej v dveh knjigah: „Ženy a milenky slovanských básníků“ (1893) in „Životem k ideálu“ (1900). Knjiga „Ženy a milenky“ hoče v širših slojih vzbuditi zanimanje za usodo in proizvode slovečih slovanskih pesnikov. Izvirno je Kvapil izdal „Zpěvy knížecí“, „Zaváté stopy“, „Výstavní táčky“, „Když kvetly máky“. „Zpěvy knížecí“ opevajo v krásni moderni obliki junaške čine staroruskih junakov. Za tisk ima Kvapil pripravljene dve knjigi: Antologijo poljske lirike in novo izvirno lirično zbirko. H koncu še omenjamo, da je Kvapil urejeval „Ruch“, „Hlas Národa“ in „Časopis Musea král. českého“. Kot tajnik muzeja ima velike zasluge, da slovanski gostje radi obiskujejo Prago in vzorno urejene muzejne zbirke. V vseh spisih Kvapilovih bodisi prevedenih bodisi izvornih se kaže Kvapilovo slovansko srce in globoko versko čuvstvo.

Fr. Št.

J. J. Benešovský - Veselý. 21. febr. je v Pragi umrl po kratki bolezni zasluženi češki časnikar J. J. Benešovský - Veselý. Živel je 51 let in polnih 30 let je bil član uredništva „Národních Listov“. Rojen je bil v Pragi 22. maja l. 1854. Dopržil je nižjo realko in ker ni mogel nadaljevati študij, si je izvolil časnikarski poklic, da bi čimpreje prišel do vsakdanjega kruha. Kot sedemnajstleten mladenič je že spisal povest in nekoliko verzov. Ko je bil star dvajset let, je bil že publicist. Benešovský - Veselý je bil vsestransko omikan mož, poznal je temeljito nekoliko jezikov in je veliko prevajal iz francoščine, angleščine in laščine. Izdal je tudi zbirko izvornih povesti pod naslovom „Eva a jiné povídky“; cela vrsta drugih njegovih povesti je izšla v „Listku“ „Národních Listů“.

Ján Francisci-Rimavský. Slovaki so 9. marca pokopali enega izmed zadnjih sovrstnikov Ljudevita Štúra in obenem enega izmed prvih buditeljev slovaškega naroda; pokopali so moža neumorno delavnega v burnih in nevarnih dobah — Jana Francisci-Rimavskega. Francisci si je izvolil obe orožji, s katerima

se more zatiran narod osvoboditi tujega jarma: peró in meč, in oboje je spretno rabil v čast in slavo svojega naroda. Francisci je bil pisatelj, pesnik, časnikar, dostojanstvenik, organizator, učitelj mladine, načelnik vojaštva, ustanovitelj „Slovaške Matice“, nabiravec narodnih književnih zakladov, „ljubimec naroda“, voditelj deputacij in imeniten govornik. Rojen je bil 1. junija l. 1822. v Hnúšti v gemerskem okraju. Bil je sin revnih staršev, vzrastel je v revščini kakor vsi slavni slovaški možje. Študiral je v Oždanih, Levoči in Požunu. Zgodaj se je v njem vzbudila ljubezen do naroda, ki sta jo še bolj vnela njegova prijatelja Hurban in Škultéty. Zbok svojega narodnega mišljenja je Francisci moral veliko pretrpeti. L. 1845. je izdal l. zvezek zbirke „Slovaške povesti“. Izpočetka se je hotel posvetiti duhovniškemu poklicu, ali postal je jurist in l. 1846. je dovršil svoje študije. Leta 1848. se je začelo za Franciscija novo politično življenje; 15. maja istega leta se je udeležil slovaškega zborovanja v Liptovskem sv. Miklavžu in je odšel v svoj rojstni kraj, kjer so ga izvolili za načelnika novo ustanovljene narodne „garde“. Takrat so ga Slovaki imenovali „pekný Janko“ in dunajski listi so pisali „von dem schönsten Jüngling der Slowakei“. Ker po njegovem izgledu drugi načelniki narodnih gard niso hoteli poslati prostovoljcev proti Srbom k sv. Tomažu in proti Hrvatom pod Jelačičem, je bil Francisci dne 3. nov. obsojen k smrti na vislicah, ali dne 4. nov. je bila razsodba preklicana vsled poraza Madjarov pri Švehatu in ukaza Košutovega, in s svojimi tovariši je bil obsojen na tri leta ječe; ko je pa knez Windischgrätz dobil Pešto, je bil Francisci oproščen. L. 1860. je Francisci postal namestniški svetovavec v Budimu, l. 1864. je pa postal glavni načelnik liptovskega okraja, a po desetih mesecih je bil vsled omahljivosti madjarskega pravosodja upokojen, dasi bi bil mogel delovati še dolga leta. — Francisci je bil celo svoje življenje neumorno delaven. L. 1861. je ustanovil in uredoval slovaški politični list „Peštbudínské Vedomosti“; nadaljevanje tega lista so sedanje „Narodnie Noviny“. Pomagal je ustanoviti „Slovaško Matico“, katera ga je izvolila za svojega častnega člana. Francisci je tudi mnogo pisal v prozi in verzih pod imenom Rimavsky. Njegove največje zasluge so te, da je stal vedno in povsod v prvih vrstah tistih, ki so se borili za pravice slovaškega jezika, in da je pri vsaki priložnosti visoko dvigal zastavo slovaških pravic. Za svoje zasluge je bil imenovan za častnega občana več slovaških mest in odlikovan z redom Franca Jožefa in z ruskim redom sv. Ane.

Fr. Št.

Miklawš Andricki. Lužiško-srbski duhovnik in pisatelj M. Andricki je bil prestavljen iz Budišina v Hajnice in zaradi tega je izstopil iz uredništva „Lužice“. Pri tej priliki je „Lužica“ prinesla njegov življenjepis s podobo; iz tega življenjepisa podajamo tu